

Gouda werkt binnen het concept Hollandse Waterstad samen met provinciale en regionale partners, alsmede met initiatieven en groepen van burgers. Kern van deze samenwerking is het gezamenlijk zoeken naar breed gedragen oplossingen en ontwikkelingsrichting, waarbij ieders kennis actief wordt ingebracht. Gouda werkt op deze wijze al enkele jaren aan de ontwikkeling van het Cultureel- en Havenkwartier.

Toervaart vormt een mogelijk belangrijke peiler onder deze ontwikkeling. In diverse projecten wordt hiernaar verwezen of is er aandacht aan besteed. Een belangrijke vraag komt daarbij regelmatig bovendrijven:

Wat is de doelgroep van Gouda voor de toervaart?
(regionaal, lokaal, landelijk, zeilen of motoren, bezoeks-motieven etc.)?

Om binnen de werkwijze van Hollandse Waterstad een gezamenlijk en gedragen antwoord te vinden op deze vraag is een werkbijeenkomst belegd. Hierbij is met de partners gekeken welke informatie beschikbaar is, welke ervaringen er zijn en welke mogelijkheden Gouda heeft en niet heeft.

Dit document brengt de verzamelde informatie samen en brengt die met elkaar in verband. Aan de hand daarvan worden er enkele scenario's geschetst en worden de gevolgen daarvan verkend.

Gebruikte bronnen:

- ♦ ANWB Wateratlas Staande Mastroute
- ♦ Varen door het Holland van Toen
- ♦ Projectinformatie Geheim van Holland
- ♦ ANWB vaarkaart Grote rivieren West en Vechtplassen
- ♦ Folder Welkom in havenstad Gouda
- ♦ Gegevens havenmeester Gouda

Positie aan de Staande Mastroute

De Staande Mastroute is de doorgaande route van de Delta (Vlissingen) via Amsterdam, IJsselmeer en Friesland naar Delfzijl. Belangrijkste deel van de route is de verbinding tussen de Delta en het IJsselmeer. De route loopt van zuid naar noord onder andere via de Hollandse IJssel, het Gouwekanaal langs Gouda richting het noorden.

Gebruik van de Staande Mastroute is sterk gericht op doorvaart. De doorvaart in Amsterdam is alleen in de nacht mogelijk, bediening van de bruggen in de A9 en de A10 (Amsterdam) zijn sterk beperkt en ook de brugbediening in Dordrecht en Gouda zijn sterk beperkt in aantal bedieningsmomenten. De brugbediening is nauwkeurig op elkaar afgestemd en de gebruikers van de Staande Mastroute varen in konvooi. Gevolg hiervan is dat zij zeer sterk gericht zijn om doorvaart, en de focus eerder hebben op het achterschip van de voorganger dan op de prachtige omgeving en stopplaatsen onderweg.

Centrum in waterrijke Groene Hart

Gouda ligt centraal in een waterrijke regio. Aan de oostzijde liggen de Reeuwijkse Plassen direct tegen de stad aan. In noordelijke richting zijn de Nieuwkoopse Plassen en de Kagerplassen bereikbaar en in zuidelijke richting bereiken we Rotterdam en omgeving, naar het Oosten kan via Nieuwegein Utrecht bereikt worden. Rivieren, vaarten en plassen wisselen elkaar in dit deel van Nederland af in een open groen gebied.

Belangrijk is onderscheid te maken in de schaal van de regio. Op kleinere schaal ligt Gouda minder gunstig (directe omgeving beperkt bereikbaar) en op regioschaal ligt Gouda zeer centraal.

Hollandse steden

Gouda is als historische stad aan het water en is via dit water bereikbaar tot in het centrum. Dat geldt ook voor andere steden, zoals onder meer Delft, Leiden, Haarlem, Dordrecht en Schiedam. Deze steden hebben in het verleden samengewerkt binnen het concept Geheim van Holland. Ook voor de watersporter is er destijds promotie gemaakt, met een boekje 'Varen door het Holland van Toen'. Deze steden vormen samen een aantrekkelijke vaarbestemming van landelijk of internationaal niveau. De korte onderlinge afstanden en de aantrekkelijke vaarwateren tussen de steden maken de combinatie met historisch stedelijk schoon een sterke troefkaart.

Dagbestemming

Gouda is vanuit de omliggende gebieden beperkt bereikbaar per boot. Met name vanuit de Reeuwijkse Plassen is er een directe verbinding met Gouda. Op dit moment wordt de sluis maar 2 tot 3 keer per dag bediend. De doorvaarthoogte is beperkt tot 1,80 meter. De Reeuwijkse Plassen kennen een vaarvergunning. Slechts weinigen met een ligplaats elders hebben een dergelijke vergunning, waardoor het vaarverkeer sinds de invoering stabiel is gebleven. De Reeuwijkse Plassen vormen een potentieel aantrekkelijk aanvullend product en een aantrekkelijk brongebied.

Dagbezoek is ook mogelijk vanuit Boskoop, en in iets mindere mate vanuit de Rottemeren en omgeving Krimpen aan den IJssel. De krimpenwaard is door de buiten gebruik zijnde Stolwijkersluis niet bereikbaar.

4.2 Gouda als bestemming over water

Gouda is over water te benaderen vanuit drie richtingen: de Gouwe, de Hollandsche IJssel vanuit Rotterdam en dezelfde rivier vanuit de richting Utrecht/Nieuwegein. Een vierde vaarrichting is van en naar de Reeuwijkse plassen. Op de Reeuwijkse plassen is een vaarvergunning noodzakelijk. Onderstaand zijn de vaarafstand en de vaarduur van en naar Gouda voor de recreatiotoervaart in kaart gebracht. Het kaartbeeld laat zien dat de Hollandse plassen en de belangrijke stedenbestemmingen alle binnen 4 tot 8 uur vanuit Gouda bereikbaar zijn over water.

Afstandentabel vaartijden en –afstanden van en naar Gouda

Recreatiotoervaart	Vaartijd naar Gouda (uren)	Vaarafstand in km
Alphen aan den Rijn / Braassemmeer	2,0	16
Montfoort	2,5	20
Rotterdam	3,0	20
Warmond / Kager plassen	4,0	32
Delft	4,5	33
Dordrecht	4,5	36
Woerden	4,5	33
Leiden	5,0	39
Harmelen	5,0	38
Nieuwegein / Vreeswijk	5,0	37
Den Haag	5,5	41
Vianen	5,5	40
Utrecht	6,0	47
Hoek van Holland	7,0	50
Hellevoetsluis (ZH)	7,0	50
Amsterdam / IJsselmeer	8,0	53
Gorinchem	8,0	58
Schoonhoven	8,0	59
Willemstad (NB)	8,0	61
Drimmelen (NB)	8,0	61
Loosdrechtse plassen	8,5	66
Naarden / Gooimeer	11,0	82
Middelharnis (ZH)	11,0	84
Bruinisse (ZL)	12,0	91

Factsheet bestaande voorzieningen en waardering

Bronnen:

- ♦ ZHBT Waterrecreatie in Gouda (2005)
- ♦ Folder Welkom in havenstad Gouda
- ♦ Gegevens havenmeester Gouda
- ♦ ANWB Wateratlas Staande Mastroute

Aantallen aanlegplaatsen:

Kattensingel / Regentesseplantsoen	100
Turfsingel	100
Lage / Hoge Gouwe	30
Oost / Westhaven	30*
WSV Gouda (incl. vaste ligplaatsen)	50

doorvaarthoogte beperkt tot 1,50 meter, vaste brug

Voorzieningen tbv pleziervaart:

Aanlegsteigers Regentesseplantsoen
 6 elektrazuilen aan Regentesseplantsoen
 2 elektrazuilen aan Hoge Gouwe
 4 elektrapunten aan Oosthaven / Westhaven
 3 watertappunten Regentesseplantsoen
 1 watertappunt Hoge Gouwe
 1 watertappunt Turfsingel
 2 watertappunten oosthaven / westhaven
 1 douche / toiletvoorziening
 1 vuilwaterstation
 watersportwinkel Aquarius aan Turfsingel

Ligplaatsen en voorzieningen

Sterk	zwak
<ul style="list-style-type: none"> • historie • winkels • kaasmarkt • sfeer en gezelligheid 	<ul style="list-style-type: none"> • criminaliteit • verkeerslawaai • vuil op straat • beperkt aantal ligplaatsen •

De beleving van sterktes en zwaktes is sterk afhankelijk van de 'windrichting'. In oostelijke richting is de slechte bereikbaarheid van de Reeuwijkse Plassen een zwakte, evenals in zuidelijke richting. De verbinden via Hollandse IJssel en de Gouwe zijn sterktes.

(Beperkt) gebruikers-onderzoek

In 2005 werd er door ZHBT Advies beperkt onderzoek gedaan onder de toervaarders. De steekproef en de respons waren beperkt. De uitkomsten zijn daarmee niet representatief, wel leerzaam voor verbetervoorstellen.

Beoordeling voorzieningen, essentie:

- ♦ 73% tevreden of zeer tevreden
- ♦ 22% neutraal
- ♦ 6 % ontevreden
- ♦ sanitair twijfelachtig of slecht
- ♦ te weinig watertappunten
- ♦ te weinig aanlegsteigers
- ♦ te weinig elektrapunten
- ♦ veiligheid Turfsingel = aandachtspunt

Waarom wel naar Gouda:

- ♦ tussenstop (32x)
- ♦ gezellige stad (22x)
- ♦ historische stad (16x)
- ♦ kaasmarkt (6x)
- ♦ winkelen (11x)
- ♦ restaurants (2x)
- ♦ familiebezoek (2x)

Waarom niet naar Gouda:

- ♦ zeilers die niet komen: geen reden, geen tijd, onaantrekkelijk voor zeilers (Onderzoek met beperkte respons)

NB: De bereikbaarheid van Gouda wordt door iedereen goed beoordeeld. Deze vormt geen belemmering om Gouda te bezoeken.

Factsheet markt

Gebruikte bronnen:

- ♦ ZHBT Waterrecreatie in Gouda (2005)
- ♦ TRN (nu NBTC) Wat drijft de Recreant
- ♦ Toervaart 9 jaar later (Alterra)
- ♦ Diverse trendanalyses
- ♦

Kerngegevens:

- ♦ De recreatievloot in Nederland groeit met circa 1 % per jaar
- ♦ De schepen worden steeds groter
- ♦ De motorboten winnen terrein ten opzichte van de zeilboten
- ♦ Sloepen in stedelijke gebieden en plassen-gebieden zijn sterk in opmars
- ♦ Ligplaatsen in havens in Zuid-Holland: 32.000
- ♦ Ligplaatsen in havens in Noord-Holland: 32.000

Keuzecriteria voor een vaargebied of vaarbestemming:

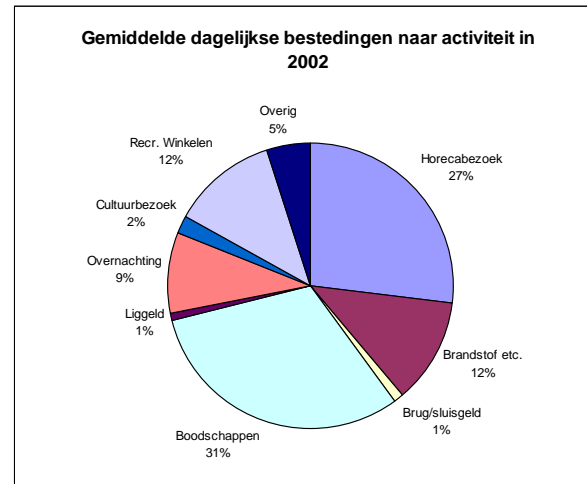
- ♦ Variatie in vaarwater
 - ♦ Natuur en landschap
 - ♦ Aanwezigheid dorpen en stadjes
- NB De motorbootvaarder is nog sterker dan de zeiler beïnvloed door natuur en achterland in zijn keuze voor een vaargebied

Marktaandeel:

- ♦ 18% van de toertochten per motorboot in Nederland vindt plaats in het Groene Hart (marktleider)
- ♦ 20% van de toertochten per zeilboot vindt plaats in het Groene Hart (3^e positie na Friesland en IJsselmeer)

Bestedingen:

De toevaarder besteedt per boot per nacht gemiddeld een bedrag van € 77,50. Daarbij zijn de bestedingen in steden over het algemeen hoger dan daarbuiten. Het grootste deel van de bestedingen komt terecht bij de plaatselijke middenstand

Factsheet gebruik:

Passages:

- ♦ passages Julianasluis 17.450 schepen
- ♦ passages Waaiersluis 8.000 schepen
- ♦ passages Mallegatsluis: 4200 (stijgend)
- ♦ Passages Kock van Leeuwensluis: gegevens volgen

Staande Mastroute

- ♦ Schatting gebruik Staande mastroute traject Dordrecht-Gouda-Amsterdam 12.000 schepen
- ♦ Bediening spoorbruggen Gouda 4 x per dag (zomer 5x)
- ♦ Grootste deel Staande mastvaarders maakt gebruik van middagdraaiing om 13.12 uur
- ♦ Konvoovaart in zowel noordelijke als zuidelijke richting sluit aan op middagdraai, in verband met bediening spoorbruggen Amsterdam en bruggen A9 en A10 Amsterdam

Factsheet beleid en ontwikkelingen

Westergouwe

Realisatie van een woonwijk met 4000 woningen, waarvan een aanzienlijk deel met eigen ligplaats of mogelijkheid voor ligplaats in de directe omgeving. Hierdoor ontstaat niet alleen een nieuw brongebied voor mensen die per boot naar Gouda kunnen komen, maar ook een nieuw vaargebied.

Sluiseiland

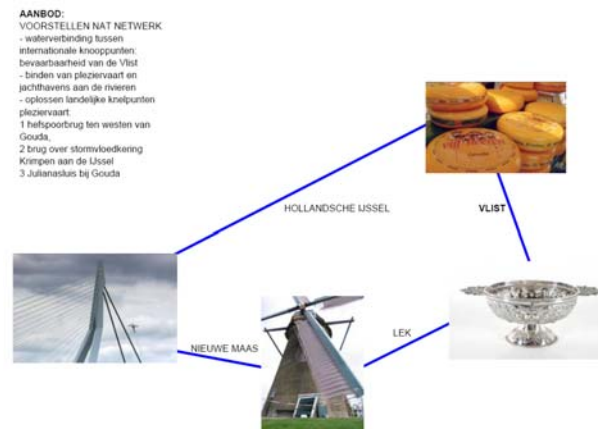
Herontwikkeling van Sluiseiland als belangrijke scharnier en openbare ruimte tussen binnenstad en Westergouwe maakt deze plek een integraal onderdeel van de stad. De herontwikkelingsvisie moet nog opgesteld worden maar uit een onlangs gehouden prijsvraag blijkt dat velen herontwikkeling zien in combinatie met recreatie en watersport.

Reeuwijkse Plassen

De Reeuwijkse Plassen kennen een zeer versnipperd eigendom met veel particulieren. Mede hierdoor is er een weinig stimulerend of wervend watersportbeleid. Vaarvergunningen en beperkte bedieningstijden beperken de doorvaart en het toeristisch gebruik in combinatie met Gouda. Het is wenselijk in overleg met de gemeente Reeuwijk te bezien in hoeverre deze 'potentiële parel' een belangrijkere rol kan gaan spelen in het regionaal toeristisch vaarnetwerk.

Krimpenerwaard

De Krimpenerwaard kiest in haar visie op recreatieontwikkeling voor natte en droge netwerken. Voor het natte netwerk wordt geopteerd voor een waterverbinding tussen internationale knooppunten in combinatie met de jachthavens aan de rivieren. Hiertoe is het wenselijk de Vlist als belangrijke noord-zuidroute te heropenen voor kleinere motorboten. Capaciteitsknelpunten (spoorbrug Gouda, Julianasluis, brug over stromvloedkering moeten aangepakt worden. Onderzocht wordt het functioneel herstel van de Stolwijkersluis, om de verbinding tussen Hollandse IJssel en Krimpenerwaard te herstellen voor kleine motorboten. Het recreatieschap Krimpenerwaard is terughoudend met realisatie van aanlegplaatsen en jachthavens in het gebied zelf, maar kiest voor dergelijke voorzieningen aan de randen, dus aan de rivieren.

Flankeren beleid Gouda en omgeving

Naast het beleid in het Cultureel- en Havenkwartier, in de omliggende watergebieden en met betrekking tot de vaarwegen zelf zijn er een groot aantal beleidsbeslissingen op andere terreinen die invloed hebben op de kwaliteit van het watersportproduct. Daarbij gaat het in dit kader te ver om deze te benoemen en uit te werken. Enkele uitgangspunten zijn wel belangrijk:

- ♦ Bij het realiseren van nieuwe infrastructuur moet rekening worden gehouden met de wensen van de watersporters. Voldoende doorvaarthoogte en voldoende bediening moeten ervoor zorgen dat geen nieuwe belemmeringen ontstaan
- ♦ Bij het realiseren van waterrijke wijken, zoals Westergouwe, moet de verbinding naar de stad over water mogelijk zijn. Dit zorgt voor aantrekkelijke woonmilieus binnen de wijk (boot voor de deur) en levendigheid in de stad (bezoek per boot)
- ♦ Bij heraanleg van kades en wegen en bij ontwikkeling aan de waterkant in de binnenstad moeten kadeprofielen zo worden ingericht dat deze openbaar worden / blijven en dat deze aantrekkelijk zijn vanuit het water

Factsheet doelstellingen

Doel: levend Havenkwartier

Het water speelt weliswaar binnen het cultureel- en havenkwartier een belangrijke rol, maar het watergebruik draagt daar niet aan bij. Het water ligt er nu als een dode openbare ruimte bij. Afgeleide doelstellingen zijn:

- ♦ Boten aan de kant
- ♦ Boten die varen
- ♦ Beleefbare waterkant

Doel: economische impuls

De bestedingen van toervaarders die per boot de stad bezoeken zijn een belangrijke economische impuls. Zij besteden per boot per dag gemiddeld € 77,50. Daarnaast zou Gouda een dagbestemming kunnen zijn voor shoppers en bezoekers van de horeca. Ook dit zou zorgen voor een aantrekkelijke economische impuls. Afgeleide doelstellingen zijn:

- ♦ Meer toervaarders
- ♦ Meer dagbezoekers per boot

Doel: Sterker waterimago

Gouda staat nu bekend als historische (kaas) stad in het Groene Hart. Dit imago zou verrijkt kunnen worden als Gouda ook bij watersporters (en niet watersporters) bekend zou staan als aantrekkelijke havenstad aan een doorgaande route. Afgeleide doelstellingen zijn:

- ♦ Tevreden toervaarders
- ♦ Zeilboten in de stad
- ♦ Meer doelgroepen naar Gouda
- ♦ Meer gebruikers Staande Mastroute kiezen voor stopover in Gouda

Doel: Betere waterkwaliteit

Door de buitengebruikstelling van de Zuidelijke toegang stroomt het water in de Gouwe niet meer door de stad. Vroeger werd er door het zogenaamde spoelen vuilwater en vervuiling de stad uitgespoeld. Dit is niet meer. Hierdoor is het oppervlaktewater soms vervuild, rijk aan drijfvuil en groen. Door gebruik van het water en door herstel van de zuidelijke toegang kan de waterkwaliteit verbeteren (beweging in het water). Door extra voorzieningen wordt echter de lichtinval kleiner waardoor de waterkwaliteit terug kan lopen. Ook veroorzaken de watersporters zelf soms vervuiling.

Factsheet ambities / varianten

De ambities gaan van ver naar dichtbij:

- ♦ Gouda wordt een integraal onderdeel van de Staande Mastroute, en wordt door de stad heen bereikbaar voor schepen met een staande mast.
- ♦ Gouda wordt een belangrijke stopover voor toervaarders en toerzeilers
- ♦ Gouda profileert zich in samenhang met de andere historische Hollandse steden als aantrekkelijk vaardoel voor een vaarvakantie
- ♦ Gouda is een aantrekkelijke regionale bestemming voor shorttrips op het water
- ♦ Gouda is een aantrekkelijke dagbestemming.

De doelstellingen hebben ook veel te maken met de scheepsoorten:

Doel	Zeilboten	Grote motorjachten	Kleinere motorjachten (weekenders)	Sloepen en open boten
Staande Mastroute				
Bestemming toerzeilers en toervaarders				
Bestemming in samenhang Hollandse steden				
Regionale weekendbestemming				
dagbestemming				

Bouwsteen toervaart Gouda, input voor planvorming Cultureel en Havenkwartier

Projectbureau Vrolijk, Breda, 5-12-2007

Ambitie	Model	doelstellingen	Aanleidingen	Maatregelen
Staande Mastroute	De Gouweroute door de stad wordt volledig hersteld en bevaarbaar met staande mast	<ul style="list-style-type: none"> - Levend havenkwartier (boten die varen) - Economische impuls (meer toervaarders) - Sterker imago (zeilers in de stad) - Doorstroming water (herstel sluis) 	<ul style="list-style-type: none"> - Groot potentieel vaart 'voorbij' - 	<ul style="list-style-type: none"> - heropening sluis - beweegbaar maken bruggen - op diepte brengen route (2 meter) - bomen snoeien of kappen
Bestemming toervaart en toerzeilers	De Gouwe wordt vanuit het zuiden bereikbaar tot de Donkere Sluis en bestaande aanlegplaatsen worden verbeterd en uitgebreid	<ul style="list-style-type: none"> - Levend havenkwartier (boten die varen) - Economische impuls (meer toervaarders) - Sterker imago (zeilers in de stad) - Doorstroming water (herstel sluis) 	<ul style="list-style-type: none"> - Stijgende toervaart - Toerzeilers zoeken bestemmingen (zeilboot als motorboot) - 	<ul style="list-style-type: none"> - heropening sluis - beweegbaar maken bruggen Oost-en Westhaven - eenzijdig inrichten met steigers Westhaven / Oosthaven - op diepte brengen zuidelijk deel Gouwe
Bestemming in samenhang Hollandse steden	Ontwikkeling is gericht op toervaart, met grotere motorboten. Bestaande voorzieningen worden verbeterd en uitgebreid, mede gericht op grotere schepen. De zuidelijke toegang blijft gesloten	<ul style="list-style-type: none"> - economische impuls (meer toervaarders) - sterker imago (tevreden toervaarders) 	<ul style="list-style-type: none"> - langere toervaartvakanties - grotere schepen - 	<ul style="list-style-type: none"> - uitbreiden aanlegplaatsen (Kattensingel-Bleekersingel) - herinrichten bestaande aanlegplaatsen voor grotere schepen - verbeteren voorzieningen voor toervaart
Regionale weekendbestemming	Gouda verbeterd de mogelijkheden voor kleinere motorjachten, op bestaande en nieuwe plekken aan de noordzijde van de stad. De zuidelijke toegang blijft gesloten.	<ul style="list-style-type: none"> - sterker imago (tevreden toervaarders) 	<ul style="list-style-type: none"> - groot aanbod ligplaatsen en jachten in Zuid-Holland - 	<ul style="list-style-type: none"> - verbeteren bestaande voorzieningen en eventueel beperkt uitbreiden
dagbestemming	Gouda optimaliseert de aantrekkelijkheid voor dagbezoek door in alle delen van de binnenstad aanlegplaatsen te realiseren voor kleinere motorboten. De zuidelijke toegang wordt geopend, de bruggen blijven vast en laag	<ul style="list-style-type: none"> - Levend havenkwartier (boten aan de kant, boten die varen) - Economische impuls (meer dagbezoek) - Sterker imago (meer doelgroepen naar Gouda) - Doorstroming water (herstel sluis) (heropening 	<ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkeling Westergouwe - Beleidswensen Krimpenerwaard (meer vaarmogelijkheden omgeving) - Meer sloepen - Toekomst stedelijk wonen 	<ul style="list-style-type: none"> - herstel sluis - aanlegplaatsen westhaven en oosthaven - aanlegplaatsen diverse plaatsen binnenstad - herstel Stolkwijkersluis - vaarverbinding Westergouwe -

Bespreking en Advies

Bespreking 3 december 2007

Op 3 december 2007 heeft er op basis van voorgaande factsheets en varianten een overleg plaatsgevonden waarin de volgende organisaties vertegenwoordigd waren:

- ♦ Gemeente Gouda, afdeling beleid
- ♦ Gemeente Gouda, afdeling water
- ♦ Gemeente Gouda, gebiedsmanagement binnenstad
- ♦ Havendienst Gouda
- ♦ Cultureel- en havenkwartier / Hollandse Waterstad
- ♦ Hoogheemraadschap voor Rijnland
- ♦ Regionale VVV Groene Hart
- ♦ Gouda Marketing
- ♦ Gouds Watergilde

Tijdens deze bijeenkomst zijn de factsheets besproken en zijn voorstellen gedaan voor aanpassingen aanscherping (doorgevoerd in deze versie). Vervolgens zijn de ambities en modellen besproken en de daarbij behorende maatregelen. Het advies is gebaseerd op de uitkomsten van deze bijeenkomst en kan rekenen op draagvlak op hoofdlijnen.

Advies

Algehele doelstelling voor de toervaart in Gouda luidt:

Het accommoderen van een breed aanbod aan watertoeristen in Gouda op verschillende plaatsen in de stad om een bijdrage te leveren aan de levendigheid van de stad en om economische impulsen te krijgen uit besteding en beleving.

Om aan deze doelstelling te voldoen is een Staande mastroute door de gehele stad niet nodig. Het aanbod ligplaatsen in Turfsingel en kattensingel is geschikt om zeilboten te accommoderen. Een doorgaande route door de stad is daarvoor allerm minst essentieel. Belangrijker is een aantrekkelijk aanbod, goede voorzieningen en voldoende capaciteit. Tegelijkertijd is het tot leven brengen van het water in de Oost- en Westhaven belangrijk voor de ontwikkeling van dit stadsdeel.

Geadviseerd wordt daarom:

- ♦ De zuidelijke toegang te herstellen
- ♦ De bruggen aan de oost- en westhaven te handhaven als vaste brug
- ♦ Dit deel van de haven daarmee toegankelijk te maken voor open motorboten en kleinere motorjachten (weekenders)
- ♦ De voorzieningen op de Turfsingel en Kattensingel te verbeteren voor zeilboten en motorjachten
- ♦ De inrichting van de passantenplaatsen waar nodig aan te passen voor grotere schepen
- ♦ De omgeving te stimuleren de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid te verbeteren voor kleinere schepen
- ♦ Gouda te presenteren als aantrekkelijke historische waterstad met voorzieningen voor alle typen schepen, en hierbij zowel de regionale scoop (onderdeel Groene Hart) als de bovenregionale scoop (steden in Holland) te kiezen als aantrekkingskracht.